

Bakalářská práce, TF JU

Autor: Petra Hrobařová

obhajoba: září 2009

Název: Sexuální zneužívání dětí

Posudek oponenta:

Zvolené téma je jistě důležité a aktuální, zapadá do profilu studovaného oboru. Autorka v úvodu uvádí svou motivaci k jeho výběru. V tomto směru si autorky cením; z textu je zřejmé, že jí daná problematika leží na srdci. Jakkoliv si tohoto vážím, očekávám ovšem od bc. práce určité náležitosti a především určitý metodologický přístup. Z tohoto hlediska mám k práci následující poznámky: Postrádám především zřetelně zformulovaný cíl práce; autorka uvádí, že cílem je „objasnit základní pojmy spojené s problematikou sexuálního zneužívání“, „přiblížit historii dětských práv a současnou situaci, včetně legislativy ČR související s touto problematikou“ a snad také historii „postojů společnosti“. Domnívám se, že první předpoklad zdárného zpracování bakalářské práce, totiž vymezení úhlu pohledu pod kterým bude dané téma zkoumat, čili zformulování konkrétního cíle, autorka nezvládla. To se pak obráží v dalším textu, který budí dojem řady výpisků k danému tématu, které jsou trochu uměle pospojovány autorčinými větami, aniž by čtenář věděl odkud kam text vlastně míří. V úvodu autorka popisuje strukturu textu, kterou ovšem nezdůvodňuje (logiku mi sama od sebe nedává) a tak nevím proč je třeba napřed popsat prevenci a poté profil pachatele a tak dále. To ale (jako řadu dalších potíží) vidím jako důsledek absence zformulovaného cíle práce. Jako další problém vidím některé matoucí informace. V úvodu se píše, že první z kazuistik uvedených v tkzv. praktické části představuje „nejčastější typ sexuálního zneužívání, tzn. **sexuální násilí ze strany vlastního otce**.“ V kazuistice ale jako **agresor vystupuje materální dědeček (!)**, otec zde vystupuje podpůrně (!). Rovněž další text zpochybňuje ono označení „nejčastější“. Na str. 69 se dočtu, že třetina zneužití dívek je blízkým příbuzným, většinou otcem. Z toho vyvodím, že otec je agresorem asi u pětiny až čtvrtiny zneužitých dívek. Připočtu-li ještě zneužití chlapce, nenacházím v celé práci oporu pro autorčino tvrzení. Také ani jedna z uvedených kazuistik otce neuvádí. Autorka v úvodu odkazuje na dvě závěrečné práce již existující (ale nezmiňuje další, např. Bc. práci M. Moravcové, která je koncipována takřka stejně, se stejným úmyslem – informovat o problematice, vzbudit zájem atd. přináší stejně řadu definic, legislativně historický přehled a dvě ilustrativní kazuistiky, trpí podobnými neduhy, snad je informativně bohatší a srozumitelnější), uvádí, že její práce se liší – ale nespecifikuje v čem(!), prý tím, že je „protkána“ poznatky Dětského krizového centra, které „je praxi nejbliže“ – ptám se nejbliže z jakého souboru organizací, s čím je autorka porovnávala?

O první kapitole autorka v počátku textu mluví jako o úvodu, i když úvodem nazvala text předchozí. Kapitola má uvést do problematiky, přináší ovšem jen definice, aniž by byly nějak porovnány či vyhodnoceny. Druhá kapitola (Právní vymezení sexuálního zneužívání) přináší v bodě 2.1 jen citace mezinárodních úmluv, bez komentářů, bez vazby. V této kapitole mám potíž pochopit, proč je sem zařazen bod 2.3. „Postoj společnosti k problematice sexuálního zneužívání“? Jak ona demytologizace (vycházející ostatně patrně jen z postřehů jednoho pracoviště?) **souvisí s právním vymezením??** Ve třetí kapitole nerozumím tomu, že „za nepenetrační sexuální zneužívání, při kterém dítě **není ve fyzickém kontaktu s pachatelem**, ...považuje ... **osahávání, líbání...**“. Mám zato, že v práci se někdy údaje opakují, tak např. poslední odstavec na s. 26. (víceméně totéž co již zmíněná demytologizace). Otázka zařazení tohoto odstavce v bc. práci je také sporná (žánr). Podobně tvrzení na str. 29 (posl. odstavec) by také zasloužilo hlubší pojednání (jedna z možností jak dané téma uchopit...). Šestá kapitola je nazvána Riziková dospělí. Začíná bodem „Postavení nezneužívajícího rodiče“ (proč?), mluví se v ní však **jen o matce**, a textu plyne, že autorka uvažuje situace s agresorem otcem (proč??) Když už proto má nějaké důvody, proč je neuvede?? Už v kazuistice 1 sama má příklad nezneužívajícího otce, který by mohl být rizikovým dospělým. Čili doporučuji buď mluvit o rodičích, když se ta kapitola tak jmenuje, nebo dát do názvu postavení matky, když je to jen o matce. V bodě 6.2. (zde již uvádí že většinou je agresorem muž, což se již dá z textu práce dovodit) nazvaném Profil pachatele uvádí hned podbod 6.2.1. Pachatel-žena, očekával

bych také podbod Pachatel muž (když je nejčastějším pachatelem...). Vůbec mi není jasné, jak pod bod 6.2.1. patří text od s. 32 dále... to o pachatelkách vůbec není!! Dále proč je na s. 35 typologie delikventů zařazená v kapitole Riziková dospělí? Proč je v téže kapitole bod 6.3. Překážky k dosažení sexuálního kontaktu s dítětem?? Proč na s. 36 uvádí vysvětlení dvou pojmů 2x, jednou v textu a to samé v pozn. 44 a 45? Text na s. 39 (rizikové situace) přináší informace uvedené již na s. 36, a opět je otázkou jak zapadá do celé kapitoly. Na s. 43 se mluví najednou o třetí fázi syndromu přízpusobení se, aniž by se mluvilo o jiných fázích a aniž by autorka odkázala, že vysvětleno bude později. S. 51/52 tvoří více než 1,5 stránky převzatý citát, aniž by byl nějak komentován či z něj něco vyvozováno. O kazuistikách jsem již uvedl, že bych přivítal jejich spojení s textem – buď lze teoreticky pojednat nějaký aspekt daného tématu a ten pak na kazuistice ilustrovat, nebo si všimnout nějakého momentu v kazuistice, ten pak do hloubky pojednat teoreticky. Autorka sice na uvedených kazuistikách ukazuje aspoň trochu některé body z předchozí teorie, nicméně není zřejmé, proč vybrala zrovna tyto, neboť na nich ukazuje jen některé z mnoha faktů, které v práci zmiňuje. V závěru autorka uvádí, že se pomocí kazuistik snažila ukázat, „že problematika sexuálního zneužívání ...se nachází v místech, kde bychom ji nejméně čekali, tzn. v rodině.“ ponechávám stranou autorčinu vědomost o tom kde bychom co čekali, ale ač uvádí že tento fakt ukazuje kazuistikami (plurál) ve skutečnosti toto uvádí jen jedna kazuistika! Druhá přece ukazuje zneužití neznámým pachatelem! V závěru pak dále nerozumím autorčinu zjištění, že se zmýlila v názoru, že zneužívání bývají ve většině případů dívky (v práci se uvádí, že v dětství je zneužito až 9% dívek...).

V textu také postrádám jakoukoliv zmínku o otázce citlivosti jednání s dětmi, když je na místě podezření z ohrožení/zneužití a současně nedůvěra k některým jejich tvrzením, což je v literatuře také uváděno.

V příloze je uveden rozhovor s P. Weisssem, jde o text spíše popularizační, myslím si že uvedené názory tohoto sexuologa by bylo možná najít i literatuře odbornější, nicméně zařazení do přílohy je určitě možné.

Formální stránka – na s. 12 v pozn. 10 se uvádí „tamtéž“ předchozí údaj je však o dvě stránky zpět. Pozn. 11, která čerpá z téže literatury je naopak rozepsána. Formátování textu na s. 13 asi autorka opomněla.

Práci doporučuji k obhajobě, nechávám na zvážení komise jak s uvedeným textem naloží.

Srpen 2009

Alois Křišťan

